PROVEDBA ZAKONA O ZAŠTITI ŽIVOTINJA

ZA JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE

udruga Prijatelji životinja i Mreža za zaštitu životinja,
svibanj 2020.





PRIJATELJI ŽIVOTINJA
www.prijatelji-zivotinja.hr

MREŽA ZA ZAŠTITU ŽIVOTINJA

Working with DogsTrust Worldwide

UDRUGA GRADOVA

hrvatskazajednicažupanija

HRVATSKA ZAJEDNICA OPĆINA

Provedba Zakona o zaštiti životinja za jedinice lokalne samouprave

Nakladnik:
Dvostruka Duga d.o.o., p.p. 184, 40 001 Čakovec
www.dvostrukaduga.hr

Sunakladnik:
udruga Prijatelji životinja, Jurišićeva 25, 10 000 Zagreb
www.prijatelji-zivotinja.hr

Autorica: Ivana Lunka, mag. iur.

Urednik: Luka Oman, posebni savjetnik ministra poljoprivrede za područje zaštite životinja

Podržali: Dogs Trust, Udruga Pobjede, Udruga Prijatelji Čakovec, Udruga gradova u Republici Hrvatskoj, Hrvatska zajednica općina, Hrvatska zajednica županija

Dizajn: Katja Matovina

Lektura: Snježana Klopotan

Fotografije: Udruga Pobjede – Jelena Rašić, udruga Prijetelji Čakovec – Lucija Trupković, Monika Hudin i Aleksandra Hampamer, udruga AnimalLika, udruga Prava šapa

Tisak: Kerschoffset Zagreb d.o.o., Zagreb

Naklada: 2000

CIP zapis dostupan je u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001064073.

ISBN 978-953-287-184-5.

Sadržaj

4 Uvod

5 Obaveze jedinica lokalne samouprave sukladno Zakonu o zaštiti životinja

6 Mikročipiranje pasa i provedba kontrole mikročipiranja
6 Obaveza kontrole mikročipiranja pasa i provedba kontrole mikročipiranja
7 Upisnik kućnih ljubimaca – Lysacan
7 Dužnosti komunalnih redara
9 Primjeri gradova i općina koji su proveli kontrolu mikročipiranja pasa – broj napuštenih pasa smještenih u skloništa prije i poslije
10 Zašto su mikročipiranje pasa i kontrola mikročipiranja važni?
10 Činjenice o mikročipiranju pasa
11 Što jest kontrola mikročipiranja?
11 Što nije kontrola mikročipiranja?

12 Trajna sterilizacija kao način kontrole razmnožavanja pasa i mačaka
13 Što je važno znati o propisivanju trajne sterilizacije?
14 Zašto je trajna sterilizacija važna?
15 Jedinice lokalne samouprave – subvencioniranje i financiranje trajne sterilizacije
17 Pravno mišljenje o propisivanju trajne sterilizacije Zakonom o zaštiti životinja

20 Edukacija

24 Sustav skloništa za napuštene životinje u Republici Hrvatskoj
24 Profitna i neprofitna skloništa
26 Obaveze skloništa za napuštene životinje
28 Što je donio novi Pravilnik o uvjetima kojima moraju udovoljavati skloništa za životinje?

30 Koordinacijske radne skupine za zaštitu životinja

32 Što jedinice lokalne samouprave trebaju učiniti kako bi smanjile broj napuštenih životinja i troškove njihova zbrinjavanja?

34 Možemo vam pomoći!

35 Zaključak

UVOD

Zakon o zaštiti životinja, koji je stupio na snagu 2017. godine, donio je novosti koje se odnose na zbrinjavanje izgubljenih ili napuštenih životinja. Svojim odredbama dao je mogućnost jedinicama lokalne samouprave da se učinkovitije nose s izazovima koje pred njih stavlja briga o napuštenim životinjama koje su napustili neodgovorni građani. Alati koje je ovaj Zakon predvidio mogu znatno smanjiti financijske izdatke gradova i općina ako će ih primjenjivati i uvrstiti u svoje opće akte.

Vrlo značajna novost u Zakonu je zabrana usmrćivanja životinja u skloništima, odnosno odredba da napuštena životinja kojoj se ne može utvrditi skrbnik ostaje u skloništu do udomljenja. To je dobro jer se otklanjaju nepravda i okrutnost prema žrtvama ljudske neodgovornosti te neučinkovitost u zbrinjavanju napuštenih životinja. Također, konačno se potiče rješavanje samoga problema, tj. uzroka postojanja napuštenih životinja.

Svrha ove edukativne brošure je ukazati upravo na te uzroke problema, a to su prvenstveno: nekontrolirano razmnožavanje skrbničkih pasa i mačaka, nemikročipiranje pasa i napuštanje životinja, te pokazati jedinicama lokalne samouprave načine na koji se to može spriječiti.

Poticaj za pripremu brošure bilo nam je izraženo zanimanje predstavnika mnogih gradova i općina koji su pokazali želju za djelovanjem u svrhu sprječavanja neodgovornog ponašanja građana prema kućnim ljubimcima te su nas tražili savjete kako to učiniti. Stoga smo jasno i pregledno naveli načine na koje gradovi i općine mogu provedbom Zakona, propisima koje donose u svojoj nadležnosti i edukacijom spriječiti nastanak napuštenih životinje i time uštedjeti na njihovu zbrinjavanju.

Vjerujemo da će savjeti koje donosi brošura uvelike pomoći gradovima i općinama, ali i napuštenim životinjama.



OBAVEZE JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE *SUKLADNO ZAKONU O ZAŠTITI ŽIVOTINJA:*

– osigurati organizaciju provedbe kontrole mikročipiranja pasa, odnosno provjeru jesu li svi psi označeni mikročipom

– sudjelovanje u radu skloništa za napuštene životinje

– donošenje Odluke o uvjetima i načinu držanja kućnih ljubimaca kojom se može propisati trajna sterilizacija kao metoda kontrole razmnožavanja pasa i mačaka

– edukacija građana, osobito mladih, o odgovornom skrbništvu za kućne ljubimce

– za ozlijeđene životinje, ako nije moguće utvrditi tko je nanio ozljedu, potrebnu pomoć mora organizirati jedinica lokalne samouprave.

Osnovne metode smanjenja broja napuštenih pasa i mačaka:

- organizacija redovite kontrole mikročipiranosti pasa obilaskom kućanstava
- propisivanje, subvencioniranje i poticanje građana na trajnu sterilizaciju pasa i mačaka
- edukacija građana.



sklonište Udruge Pobjede, Osijek

MIKROČIPIRANJE PASA *I PROVEDBA KONTROLE MIKROČIPIRANJA*

Obaveza kontrole mikročipiranja pasa i provedba kontrole mikročipiranja

U svrhu provedbe kontrole mikročipiranja pasa potrebno je obići sva kućanstva. Tako ćete jedino moći saznati stvaran broj neoznačenih pasa na vašem području i zatražiti od skrbnika neoznačenih pasa da ih mikročipiraju.

Važno je upamtiti da svaki neoznačeni pas prije ili kasnije može završiti na ulici i tada je nemoguće pronaći njegova skrbnika. To znači da će njegovo zbrinjavanje u sklonište pasti upravo na teret lokalnog proračuna. Kako biste uštedjeli, trebate provoditi redovitu i sustavnu kontrolu mikročipiranja pasa, što nije jednokratan posao, nego kada se jednom obavi u cijelosti, nužno ga je kontinuirano nastavljati svake godine.

Cilj kontrole mikročipiranja pasa je da svaki pas na području jedinice lokalne samouprave bude mikročipiran te da se tako lakše dolazi do skrbnika izgubljenog ili napuštenog psa. Nemikročipiran pas izravna je briga i trošak lokalne zajednice.



U svrhu provedbe kontrole mikročipiranja pasa komunalni redari mogu:
– pregledati isprave na temelju kojih se može utvrditi identitet stranke i drugih osoba nazočnih u nadzoru
– ući u prostorije u kojima se drže kućni ljubimci
– uzimati izjave stranke i drugih osoba
– zatražiti od stranke podatke i dokumentaciju (npr. knjižicu psa)
– prikupljati podatke na vizualan i druge odgovarajuće načine
– očitati mikročip
– podnijeti kaznenu prijavu ili optužni prijedlog.

Upisnik kućnih ljubimaca – Lysacan

Ministarstvo poljoprivrede vodi Upisnik kućnih ljubimaca – bazu Lysacan u koju se upisuju svi mikročipirani psi. Gradovi i općine mogu zatražiti i dobiti pristup Upisniku šaljući zahtjev u kojemu je potrebno navesti:

– ime i prezime
– OIB osobe za koju se traži pristup
– elektroničku adresu
– broj telefona/mobitela osobe za koju se traži pristup
– OIB jedinice lokalne samouprave u čije se ime traži pristup.

Navedeno se dostavlja na e-adresu: **veterinarstvo@mps.hr.**

U bazi Lysacan mogu se, prema broju mikročipa, saznati podaci o starosti psa, je li redovito cijepljen protiv bjesnoće i kastriran te druge informacije, kao i podaci o njegovu skrbniku uključujući adresu i broj telefona. Očitanjem mikročipa i provjerom u bazi Lysacan jednostavno se dolazi do podataka.

Dužnosti komunalnih redara

Komunalni redari, sukladno Zakonu o zaštiti životinja (NN 102/2017), provode nadzor nad provedbom općeg akta jedinice lokalne samouprave, koji uređuje način i uvjete držanja kućnih ljubimaca.

Ako komunalni redar tijekom nadzora uoči da se životinja nalazi u stanju na temelju kojega se može utvrditi da trpi bol, patnju, strah, da je ozlijeđena ili da bi nastavak njezina života u istim uvjetima bio povezan s neotklonjivom boli i patnjom te da skrbnik drži životinju u neprimjerenim uvjetima, **dužan je o tome obavijestiti veterinarskog inspektora**.

U situacijama koje zahtijevaju pružanje veterinarske pomoći životinji ili zbrinjavanje napuštene ili izgubljene životinje **komunalni redar neodgodivo obavještava nadležno sklonište**.

Foto: zanemaren pas na lancu.



Važno je znati!

1. Komunalni redar može provjeriti u bazi Lysacan je li na adresi na kojoj vrši nadzor evidentiran pas.

2. Komunalni redar ne treba odmah pristupiti psu niti ulaziti na posjed, već prvo može zatražiti dokaz da je pas označen mikročipom (knjižica psa).

3. Komunalni redar ne mora sam pristupiti psu – može zatražiti od njegova skrbnika da očita mikročip.

4. Većina skrbnika ne pruža otpor prema komunalnom redaru koji psu očitava mikročip i provjerava knjižicu psa. Ako ipak skrbnik psa pruža otpor, komunalni redar o nemogućnosti očitanja mikročipa obavještava veterinarsku inspekciju, a može koristiti i zaštitu policije.

5. Jedinice lokalne samouprave za pomoć pri kontroli mikročipiranja pasa mogu angažirati i veterinarske i druge organizacije. Mogu se koristiti i zapošljavanjem dodatnih komunalnih redara i drugog osoblja kroz programe javnih radova i angažiranje studenata, ostvarivati suradnje s predstavnicima stanara i voditeljima gradskih/općinskih četvrti te angažirati deratizacijske i druge službe.

6. Radi praćenja broja neoznačenih pasa važno je voditi evidencije o obiđenim kućanstvima.

7. Lysacan je dostupan i na mobilnim telefonima:

ANDROID APP ON Google Play

Available on the App Store

Primjeri gradova i općina koji su proveli kontrolu mikročipiranja pasa – broj napuštenih pasa smještenih u sklonište prije i poslije:

Čakovec

2018. smjestili u sklonište **302** psa

2019. smjestili **128** pasa nakon provedbe kontrole mikročipiranja

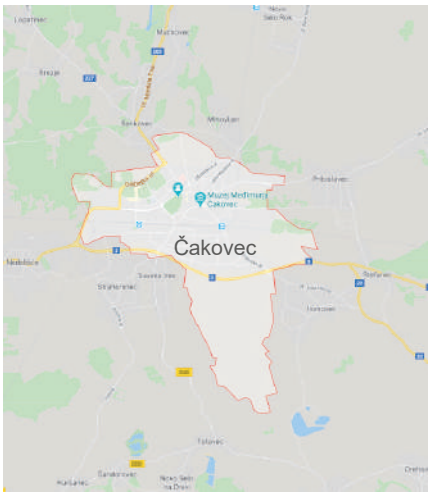



Donji Kraljevec

2018. smjestili u sklonište **13** pasa

2019. smjestili **tri** psa nakon kontrole mikročipiranja



Štrigova

2018. smjestili u sklonište **20** pasa

2019. smjestili **tri** psa nakon kontrole mikročipiranja

Zašto su mikročipiranje pasa i kontrola mikročipiranja važni?

Teško je utvrditi skrbnika psa koji nije označen mikročipom pa kada se takav pas pronađe, cijena njegova zbrinjavanja u skloništu pada na proračun jedinice lokalne samouprave.

Troškovi zbrinjavanja napuštenih životinja veliki su i većini gradova i općina predstavljaju financijsko opterećenje.

Zakon o zaštiti životinja propisuje da je organizacija kontrole mikročipiranja pasa u nadležnosti jedinica lokalne samouprave, a u tu svrhu gradovi i općine dužni su zatražiti pristup bazi podataka Lysacan – Upisniku kućnih ljubimaca koji vodi Ministarstvo poljoprivrede.

U najboljem je interesu lokalnih samouprava da organiziraju kontrolu mikročipiranja pasa i redovito ju provode te da tako provjere jesu li svi psi označeni mikročipom. **Dosljednom i redovitom kontrolom mikročipiranja može se znatno smanjiti broj napuštenih pasa, a time i troškovi njihova zbrinjavanja.**

Činjenice o mikročipiranju pasa

- Označavanje pasa mikročipom zakonska je obaveza skrbnika pasa još od 2004. godine.
- Cijena čitača mikročipova je oko 1000,00 kn, a jedinice lokalne samouprave trebaju ih nabaviti onoliko koliko imaju komunalnih redara kako bi osigurale normalno funkcioniranje.
- Prema Zakonu o veterinarstvu, kazna za neoznačavanje psa mikročipom je 6000,00 kn.
- Cijena mikročipiranja psa je 90,00 kn, psi se označavaju najkasnije do 90. dana starosti, a označavanje je jednokratno.



Što *jest* kontrola mikročipiranja?

Prekontrolirati mikročipiranost pasa na svojem području znači obići sva kućanstva i pomoću čitača mikročipova utvrditi jesu li svi psi označeni mikročipom. To može učiniti komunalni redar ili bilo koja druga osoba ili organizacija koju za to ovlaste jedinice lokalne samouprave.



Što *nije* kontrola mikročipiranja?

Kontrola mikročipiranja pasa ne znači provjeriti u Upisniku kućnih ljubimaca Lysacan koliko je pasa na području jedinice lokalne samouprave označeno mikročipom. Naime, svi psi upisani u Lysacan već su označeni mikročipom i kao takvi nisu problematični.

TRAJNA STERILIZACIJA
KAO NAČIN KONTROLE RAZMNOŽAVANJA PASA I MAČAKA

Zakon o zaštiti životinja (članak 62. stavak 6.) omogućava jedinicama lokalne samouprave da općim aktom koji donose u svojoj nadležnosti, a to je Odluka o uvjetima i načinu držanja kućnih ljubimaca, propišu obaveznu trajnu sterilizaciju skrbničkih pasa i mačaka, uz propisane izuzetke koji se evidentiraju pri nadležnome tijelu jedinice lokalne samouprave.

Ova odredba Zakona **ne odnosi se na napuštene životinje** jer njihova trajna sterilizacija obavezna je prema članku 64. stavku 2. Zakona o zaštiti životinja, nego upravo na kućne ljubimce, odnosno skrbničke pse i mačke.

Propisivanjem trajne sterilizacije općim aktom daje se ovlast komunalnom redaru da naredi trajnu sterilizaciju bez prijave veterinarskoj inspekciji kada primijeti da se psi ili mačke nekontrolirano razmnožavaju, a njihov skrbnik ne brine o zbrinjavanju štenaca i mačića.

Jedinice lokalne samouprave mogu donijeti odluku o obaveznoj trajnoj sterilizaciji neovisno o koordinacijskoj radnoj skupini ili nekom drugom županijskom tijelu.



Što je važno znati o propisivanju trajne sterilizacije?

Pri propisivanju trajne sterilizacije ostavlja se mogućnost evidentiranih izuzetaka. Time se ostavlja izbor skrbnicima životinja, a cilj se i dalje postiže. Svatko može izabrati da se njegov pas ili mačka izuzmu iz obaveze trajne sterilizacije. U tom slučaju skrbnik nekastrirane životinje evidentira se pri nadležnome lokalnom tijelu putem internetskog obrasca, kao što je to učinjeno u Zagrebu.

U gradu Zagrebu, pri Gradskom uredu za poljoprivredu i šumarstvo vodi se evidencija nekastriranih pasa i mačaka u koju građani sami upisuju nekastrirane kućne ljubimce pod svojom skrbi te se obavezuju da će kontrolu njihova razmnožavanja voditi na drugi način: **www.zagreb.hr/upis-u-evidenciju-vlasnika-pasa-i-macaka/138637.**

Dosad je više od 150 gradova i općina uključujući grad Zagreb propisalo obaveznu trajnu sterilizaciju, uz evidentirane izuzetke.





Foto: Nakon što ih skrbnici nekastrirane odbace, napuštene životinje na ulici dalje se razmnožavaju, izložene bolestima i drugim opasnostima.

Zašto je trajna sterilizacija važna?

Psi i mačke su visokoreproduktivne vrste čiji se broj može udeseterostručiti u samo nekoliko godina ako se ne kontrolira trajnom sterilizacijom.

Psi mogu imati dva poroda godišnje s prosječno šest štenaca, dok mačke mogu imati tri poroda godišnje s prosječno tri do četiri mačića. Nemoguće je sve te životinje adekvatno udomiti.

U skloništima se najčešće zbrinjavaju vrlo mlade životinje, često i cijela legla. Jedinice lokalne samouprave plaćaju za to goleme troškove.

Svi skrbnici pasa i mačaka nisu jednako educirani ni odgovorni kako bi spriječili njihovo nekontrolirano razmnožavanje. Zato je trajna sterilizacija najbolje rješenje.

Obavezna sterilizacija, uz evidentirane izuzetke, nužna je kako bi se riješio uzrok problema – nekontrolirano razmnožavanje, a i **bolje alternative nema**.

U Hrvatskoj nije zabilježena populacija pasa lutalica (pasa koji generacijama žive na ulici) i sve napuštene životinje dolaze ili od napuštenih odraslih jedinki ili od njihovih potomaka kojih se skrbnici rješavaju na način da ih prepuste ulici. Dakle, sve napuštene životinje u Hrvatskoj jednom su bile nečije, ali su ih njihovi skrbnici napustili.

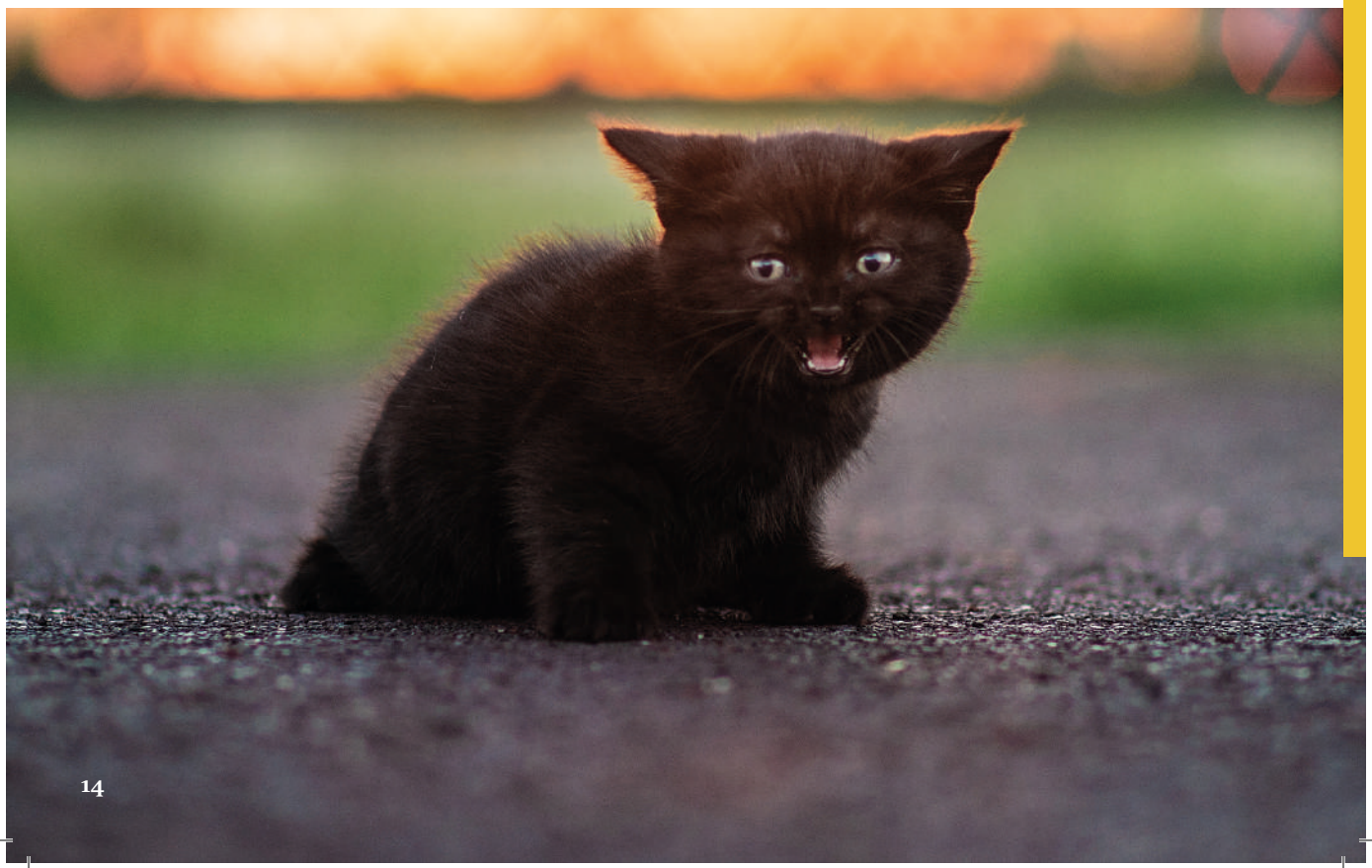

Jedinice lokalne samouprave – subvencioniranje i financiranje trajne sterilizacije



udruga Prijatelji, Čakovec

Više od stotinu gradova i općina u Republici Hrvatskoj sufinancira trajnu sterilizaciju skrbničkih pasa i mačaka upravo zato što su svjesni da svaka kastrirana životinja smanjuje troškove jedinica lokalne samouprave!

Subvencioniranjem se želi potaknuti stanovništvo da kastrira svoje kućne ljubimce, a mnogi gradovi i općine odlučuju se i na plaćanje kastracije u potpunosti za određene kategorije stanovništva kao što su umirovljenici ili socijalno ugroženi. Znatno je jeftinije platiti kastraciju nego zbrinjavati potomke!

Sufinanciranje trajne sterilizacije nevezano je za njezino propisivanje općim aktom i odluku o tome može donijeti svaki grad i općina. Dakle, gradovi i općine mogu financirati i subvencionirati kastracije neovisno o tome je li trajna sterilizacija propisana Odlukom o uvjetima i načinu držanja kućnih ljubimaca.

Financiranje trajne sterilizacije napuštenih životinja propisano je Zakonom (svaki pas ili mačka koji završe u skloništu **moraju** biti sterilizirani) i to se ne ubraja pod financiranje i subvencioniranje trajne sterilizacije skrbničkih pasa i mačaka.

Mnogi gradovi i općine u potpunosti financiraju kastraciju slobodnoživućih mačaka, i tako izvršavaju dio svojih zakonskih obaveza, te njihov broj drže pod kontrolom, a populaciju zdravom. Metoda Uhvati-Kastriraj-Vrati najučinkovitija je metoda kontrole razmnožavanja slobodnoživućih mačaka.

Neke lokalne zajednice, u suradnji s udrugama, organiziraju i hranilišta za mačke, što je uobičajena praksa i u europskim gradovima.

Neovisno o gore navedenom, provodi se subvencioniranje kastracije skrbničkih mačaka kako bi se spriječilo njihovo nekontrolirano razmnožavanje.

Uzevši u obzir da samo jedna mačka i njezino potomstvo tijekom sedam godina mogu donijeti na svijet 420 000 mačića, dok samo jedna ženka psa i njezino potomstvo u istom razdoblju mogu donijeti na svijet 67 000 štenaca, kastracija je učinkovitije, dugoročnije, jeftinije i etičnije rješenje za razliku od potpuno neprihvatljivog usmrćivanja životinja ili ostavljanja da same umru kao načina reguliranja njihove (preko) brojnosti.

1 ženka psa i njezino potomstvo tijekom 7 godina mogu donijeti na svijet 67 000 štenaca.

1 mačka i njezino potomstvo tijekom 7 godina mogu donijeti na svijet 420 000 mačića.

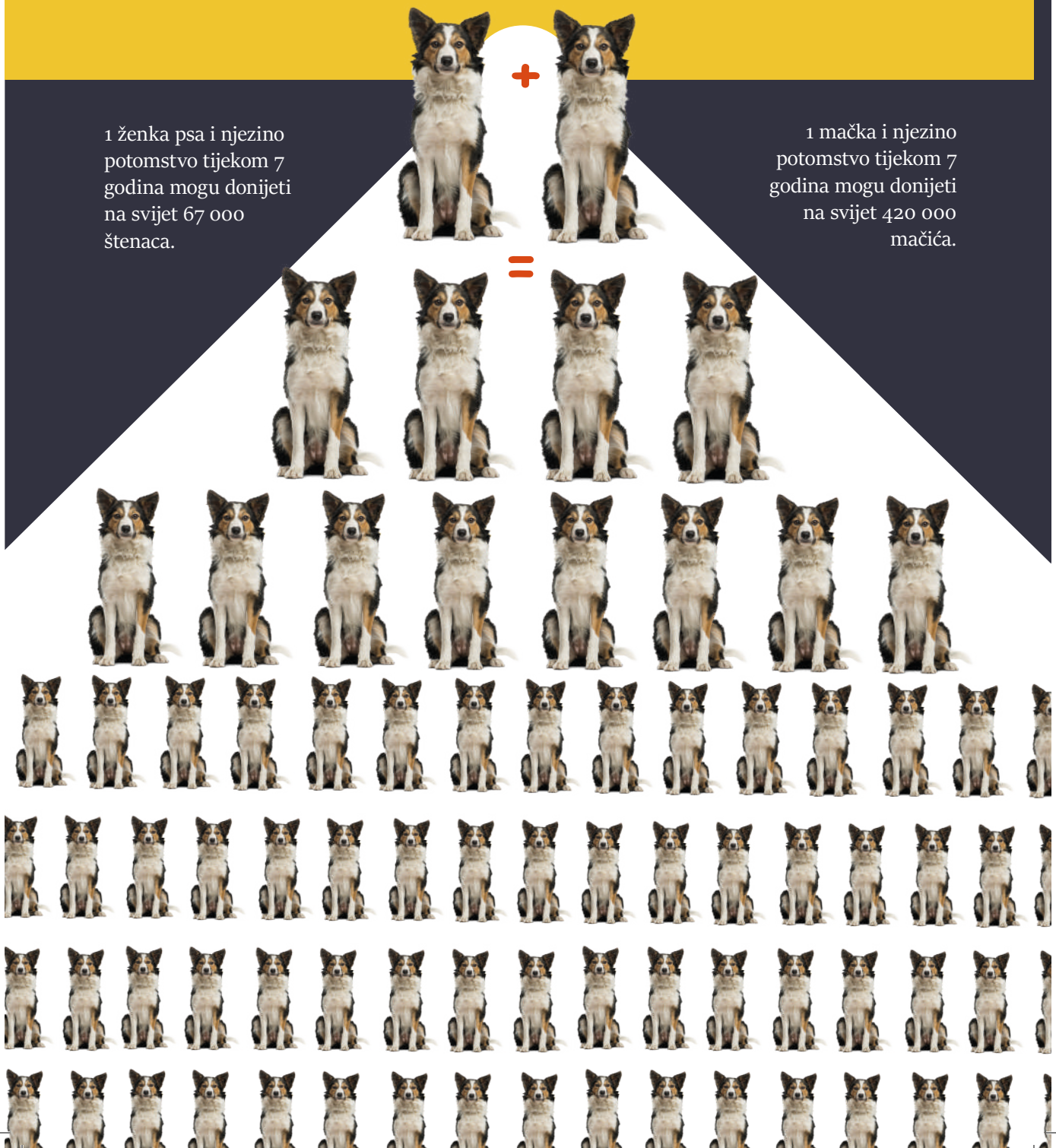

Pravno mišljenje o propisivanju trajne sterilizacije Zakonom o zaštiti životinja

„Sukladno članku 62. stavku 6. Zakona o zaštiti životinja (NN 102/17, 32/19) jedinice lokalne samouprave mogu propisati trajnu sterilizaciju kao obavezan način kontrole razmnožavanja pasa i mačaka.

Zakonski tekst vrlo je jasan i ne ostavlja prostora raspravljanju na koje se pse i mačke može odnositi navedena odredba kada je jedinicama lokalne samouprave dana mogućnost propisati trajnu sterilizaciju na svojem području. Jasno je da se ovdje radi o tzv. vlasničkim životinjama, odnosno onima kojima je vlasnik poznat. Ovo proizlazi iz članka 64. stavka 2. točke 4. koji je propisao da sva skloništa za životinje (neovisno o izvoru njihova financiranja) moraju osigurati trajnu sterilizaciju pronađenih pasa i mačaka, osim ako je životinja označena pa je moguće pronaći vlasnika i vratiti životinju.

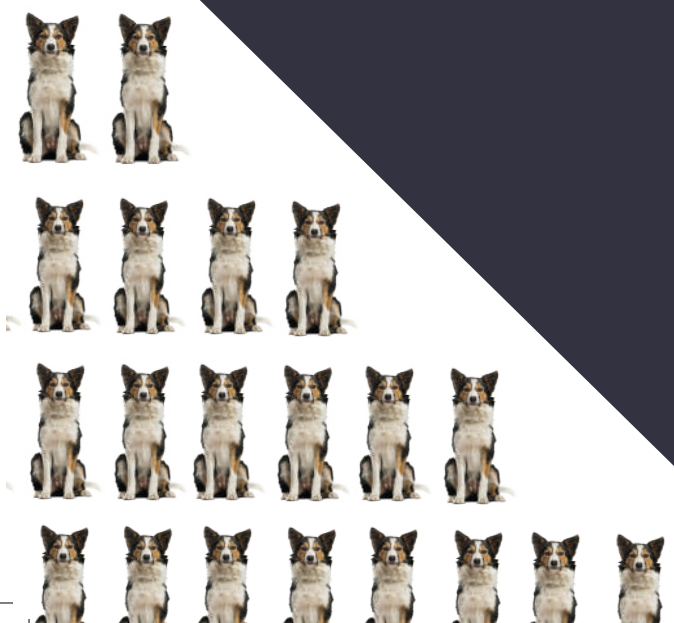

Mogućnost da općine, odnosno gradovi, propisuju trajnu sterilizaciju napuštenih ili izgubljenih životinja besmislena je i nepotrebna budući da je njihova sterilizacija već propisana člankom 64. stavkom 2. točkom 4. Isto tako, ne mogu niti zabraniti njihovu sterilizaciju budući da je ona sukladno Zakonu obavezna. Jedini pravno logičan i smislen zaključak je da članak 62. stavak 6. Zakona propisuje da općine i gradovi mogu propisati trajnu sterilizaciju ostalih životinja, dakle onih kojima je vlasnik poznat.

Iako se ova odredba nalazi unutar devetoga dijela Zakona – *Zaštita napuštenih i izgubljenih životinja*, unutar istoga dijela nalaze se i članci 69. i 70. kod kojih je također očito da se, kao i odredba o mogućnosti propisivanja trajne sterilizacije, odnose na sve životinje, a ne samo one koje su napuštene i izgubljene.

No najvažnijim je znati što je donositelj propisa namjeravao postići pojedinom odredbom propisa. Riječ je o tumačenju cilja, odnosno korištenju teleološke metode (*telos*, grč. cilj).

Namjera predlagatelja, ali i donositelja, bila je da se članak 62. stavak 6. odnosi na kućne ljubimce. Navedena odredba nije se nalazila u Konačnom prijedlogu Zakona o zaštiti životinja koji je Vlada Republike Hrvatske uputila na usvajanje Hrvatskom saboru, ali su prihvaćeni amandmani pojedinih saborskih zastupnika i klubova

zastupnika, pa je ta odredba uvrštena i kasnije usvojena u Hrvatskom saboru. U obrazloženju prijedloga svih amandmana navodi se: 'Trajna sterilizacija, odnosno kastracija kućnih ljubimaca...' Predlagatelj je te amandmane prihvatio, a Hrvatski sabor ih i usvojio. Iščitavanjem Zapisnika 5. sjednice Hrvatskog sabora 9. saziva, kao i popratnih dokumenata, nedvojbeno je da je predlagatelj podrazumijevao mogućnost propisivanja trajne sterilizacije kućnih ljubimaca, a Hrvatski sabor je to i prihvatio. Svaka rasprava o značenju odredbe bespredmetna je budući da je najmjerodavnije mišljenje Hrvatskoga sabora, a koje je jasno istaknuto pri donošenju samoga Zakona.

Dakle, jedinice lokalne samouprave ovlaštene su propisati trajnu sterilizaciju, a koja se jedino može odnositi na kućne ljubimce. Napuštene pse i mačke skloništa su ionako dužna trajno sterilizirati, sukladno izričitoj zakonskoj odredbi, a ne volji jedinice lokalne samouprave. To znači da se članak 62. stavak 6. odnosi na ostale životinje koje nisu napuštene – logično je ovdje riječ o kućnim ljubimcima."

prof. dr. sc. Boris Bakota,
pravnik i sveučilišni profesor
Pravni fakultet u Osijeku



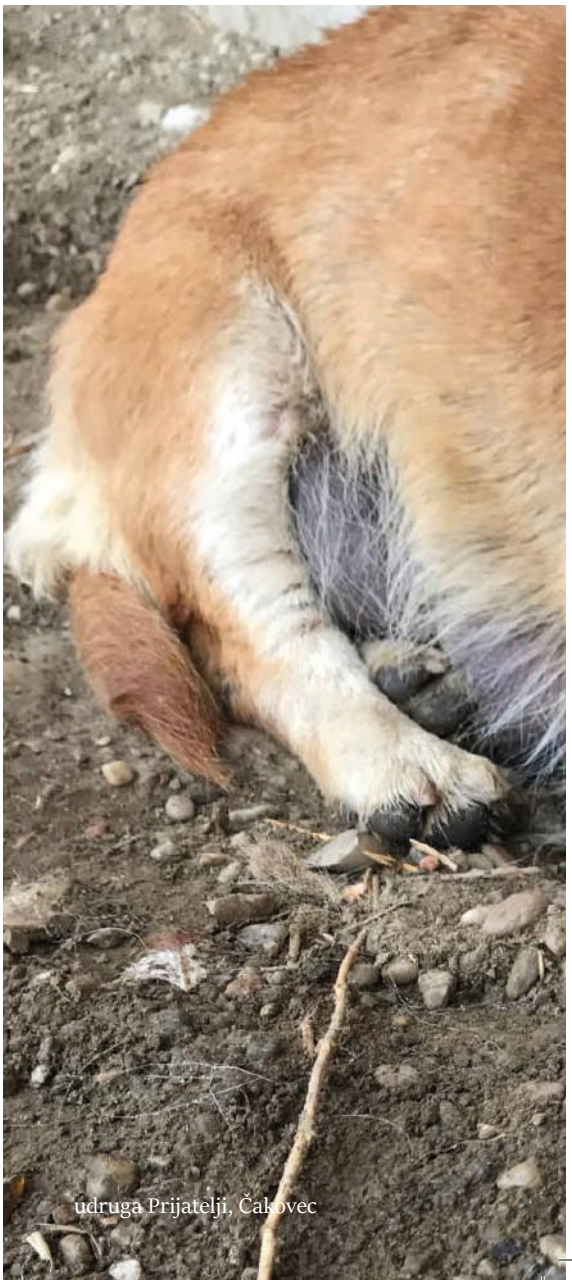

udruga Prijatelji, Čakovec

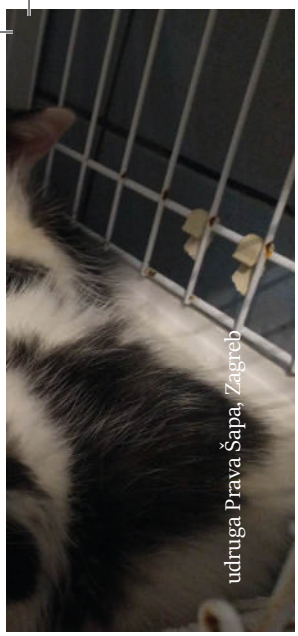

udruga Prava Šapa, Zagreb



udruga Prijatelji, Čakovec



EDUKACIJA

Članak 69. Zakona o zaštiti životinja obavezuje jedinice lokalne samouprave na razvijanje svijesti javnosti, osobito mladih, o zaštiti životinja.

Edukacija najmlađih, osim što je propisana Zakonom, dugoročno je i isplativo ulaganje u budućnost.

Jedinice lokalne samouprave u svrhu edukcije mogu:
– redovito tiskati i distribuirati po svim kućanstvima letke o zakonskim obavezama skrbnika pasa i dobrobitima trajne sterilizacije
– postavljati *jumbo* i druge plakate s upozorenjima i informacijama o zakonskim obavezama skrbnika pasa i mačaka
– u lokalnim medijima davati oglase o obavezi mikročipiranja pasa i o drugim obavezama skrbnika pasa
– surađivati sa školama i udrugama za zaštitu životinja na provođenju edukacija u osnovnim i srednjim školama
– poticati posjete vrtićke i školske djece skloništu te posjete predstavnika skloništa vrtićima i školama
– poticati prisutnost lokalnog ili županijskog skloništa te pasa smještenih u skloništu na javnim događanjima, obilježavanjima datuma važnih lokalnoj zajednici, na priredbama, sajmovima i izložbama kako bi se povećala njihova vidljivost i osvijestilo građanstvo o postojanju problema napuštenih pasa.



Važno je naglasiti!

Napušteni psi i mačke nisu problem, nego neodgovorni građani koji ih napuštaju i stoga edukacija, iako najdugotrajnija, daje najučinkovitije rezultate! To je prepoznala, primjerice, Austrija u kojoj svatko tko želi skrbiti za psa najprije treba dobiti dozvolu od svoje lokalne zajednice. Može ju dobiti ako prođe obavezan edukativni tečaj o svim zakonskim obavezama i pravilnoj skrbi za psa, troškovima i kastraciji. Kada dobije dozvolu, upućuje se u obližnje sklonište kako bi prvo razmotrio udomljavanje. U nekim državama postoje i naknade za pse, koje idu u proračun lokalnih zajednica za zbrinjavanje napuštenih životinja, a pritom postoje olakšice za one koji udome životinju i koji ju kastriraju.



Kani, Korly i Johny iz Skloništa Dumovec. Posjeti najbliže sklonište radi udomljavanja. ♥

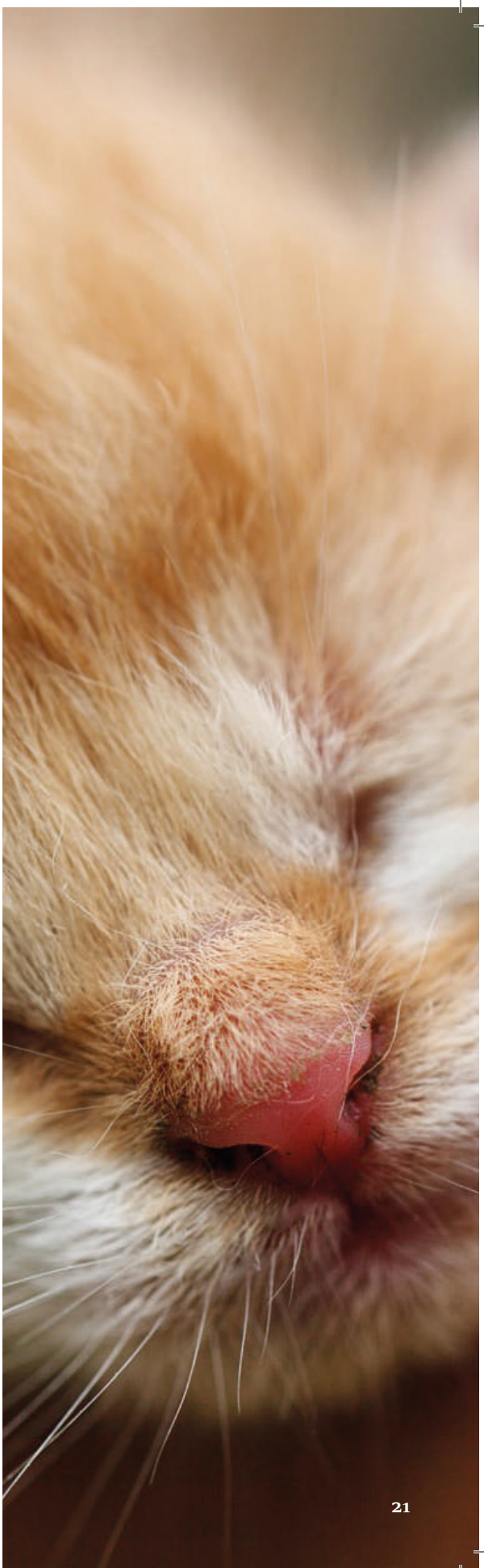

UGASIMO NEODGOVORNOST





ZAKONSKE OBAVEZE SKRBNIKA PASA

NENAPUŠTANJE: Zakonom o zaštiti životinja zabranjeno je napuštanje životinje. Propisana je kazna veća do 30 000 kn.

OBAVEZNO MIKROČIPIRANJE: Mikročipiranje pasa obavezno je u Republici Hrvatskoj. Kazna za nepoštovanje ove obaveze iznosi do 6000 kn.

KONTROLA RAZMNOŽAVANJA: Zakonska obaveza skrbnika je i osigurati kontrolu razmnožavanja životinje. Ako skrbnik ne želi zbrinuti neželjenu mladunčad, snosi troškove zbrinjavanja. Kao način kontrole razmnožavanja radi se kastracija ženki i mužjaka, rutinski veterinarski zahvat koji sprječava neželjeno potomstvo. Kazna za nepoštovanje ove obaveze iznosi više do 30 000 kn.

NE NAPUŠTAJ
UDOMI
NE KUPUJ

Primjeri edukacije:

- Dijeljenje letaka svim kućanstvima uz uplatnice za komunalnu naknadu.
- Postavljanje poruka na vozilima.
- Postavljanje *jumbo* plakata.
- Slikovnice za djecu.



ZAKONSKA OBAVEZA KONTROLE RAZMNOŽAVANJA KUĆNIH LJUBIMACA

Zakon o zaštiti životinja obavezuje skrbnike kućnih ljubimaca na obveznu kontrolu njihova razmnožavanja. To znači da je svaki skrbnik dužan osigurati da ne dođe do neželjenog potomstva kućnih ljubimaca pod svojom skrbi kako bi poštovao vezane zakonske odredbe te izbjegao financijske troškove i sankcije. Dobar, siguran i dugoročno jeftin način kontrole razmnožavanja pasa i mačaka je trajna sterilizacija odnosno kastracija.

Kastracija muških i ženskih pasa i mačaka važna je za same životinje, životinje koje ih okružuju, za njihove skrbnike, a i za cijelu zajednicu, kao najbolji način prevencije neželjenih mačića i štenaca.

GRADOVI I OPĆINE

Prema Zakonu o zaštiti životinja, gradovi i općine mogu propisati obaveznu trajnu sterilizaciju kao način kontrole razmnožavanja pasa i mačaka. Mnoge lokalne zajednice već su iskoristile taj zakonski alat i time pomogle životinjama i svojem proračunu jer su krenule u rješavanje uzroka problema s obzirom na to da neželjene životinje i nastaju od nekastriranih pasa i mačaka koji imaju skrbnike. Zakon dopušta propisivanje izuzetaka koji se evidentiraju.

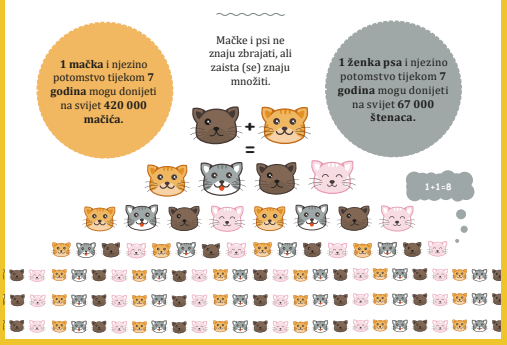



Pripremili smo za vas letke o: zakonskim obavezama skrbnika pasa, nužnosti kastracije pasa i mačaka i ostale materijale koji promoviraju odgovornu skrb za kućne ljubimce. Možemo vam besplatno ustupili gotove pripreme letaka, plakata i drugih materijala. Tu mogućnost iskoristilo je više od 200 lokalnih zajednica distribuirajući letke uz uplatnicu za komunalnu naknadu.

Flora Vtc, gospodarenje otpadom, Virovitica

SUSTAV SKLONIŠTA ZA *NAPUŠTENE ŽIVOTINJE U REPUBLICI HRVATSKOJ*

U Republici Hrvatskoj djeluje više od 30 registriranih skloništa za napuštene životinje, ukupnog kapaciteta oko 2500 životinja (pasa i mačaka).

Osim njih, djeluje još desetak smještaja koje vode udruge za zaštitu životinja, a koje zbrinjavaju više od 1000 životinja (pasa, mačaka i drugih).

Osim u skloništima, velik broj napuštenih životinja smješten je u privatnim kućama članova udruga za zaštitu životinja.

Smještaji udruga koji još nisu registrirani kao skloništa i udruge za zaštitu životinja omogućavaju funkcioniranje sustava, što gradovi i općine trebaju prepoznati te im pomoći u registraciji skloništa, a time ujedno riješiti problem zbrinjavanja životinja na svojem području.

Sukladno članku 62. stavku 3. Zakona o zaštiti životinja, jedinice lokalne samouprave dužne su financirati osnivanje i rad skloništa za napuštene životinje **na području svoje jedinice regionalne samouprave**.



Profitna i neprofitna skloništa

Osim profitnih skloništa, u Hrvatskoj djeluju i skloništa koja su osnovale neprofitne organizacije ili gradovi i općine.

Neprofitnim skloništima zajedničko je da jako puno ulažu u promociju skloništa i pasa u njima, što rezultira visokom protočnošću skloništa; psi se u njima znatno kraće zadržavaju nego u drugim skloništima, što rezultira nižim troškovima skloništa, a time i nižim troškovima gradova i općina.

Savjetujemo gradovima i općinama da se uvijek odlučuju za gradnju vlastita skloništa koje na početku može zahtijevati i više proračunskih sredstava, ali se vrlo brzo isplati. Bilo bi dobro da pomognu udrugama koje djeluju na njihovu području kako bi mogle steći uvjete za registraciju već postojećih smještaja pasa o kojima skrbe. Naime, udruge često imaju veliko znanje i iskustvo u vođenju skloništa i zbrinjavanju životinja, no nedostaje im pomoć i podrška lokalnih zajednica kako bi mogle dobiti rješenje za rad od Ministarstva poljoprivrede.



skloništeUdruge Pobjede, Osijek

Azil Udruge Pobjede, Osijek

Cijena zbrinjavanja jednoga psa je 1690,00 kn, u što je uključeno:

– hvatanje, izolacija, čišćenje od unutarnjih i vanjskih parazita, cijepljenje protiv bjesnoće, cijepljenje protiv zaraznih bolesti, mikročipiranje, trajna sterilizacije i boravak u skloništu do udomljenja.

Ovi primjeri zorno pokazuju koliko su skloništa čiji su osnivači udruge za zaštitu životinja ili gradovi i općine, dakle skloništa neprofitnog karaktera, jeftinija za korisnike – gradove i općine.

Azil Prijatelji, Čakovec

Cijena zbrinjavanja jednoga psa je 1250 ,00 kn, u što je uključeno:

– izolacija, čišćenje od unutarnjih i vanjskih parazita, cijepljenje protiv bjesnoće, cijepljenje protiv zaraznih bolesti, mikročipiranje, trajna sterilizacija i boravak u skloništu do udomljenja. Hvatanje se plaća posebno i cijena mu je oko 250 – 300 kn po psu/mački.



skloništePrijatelji, Čakovec

Obaveze skloništa za napuštene životinje

Sve životinje koje uđu u sustav skloništa, a nisu označene mikročipom, moraju biti označene mikročipom, cijepljene protiv bjesnoće i trajno sterilizirane. Ako se iz skloništa udomljavaju štenci ili mačići koji zbog dobi još ne mogu biti kastrirani, sklonište je dužno naknadno, nakon nastupanja spolne zrelosti, osigurati kastraciju.

Skloništa su, prema Pravilniku o uvjetima kojima moraju udovoljavati skloništa za životinje (NN 99/2019), dužna voditi sve evidencije vezane uz životinje koje su primljene te ih obavezno upisivati u **Jedinstveni informacijski centar za izgubljene i napuštene životinje**.

Jedinstveni informacijski centar za izgubljene i napuštene životinje vodi Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane Ministarstva poljoprivrede i možete mu pristupiti putem stranice: https://jic.mps.hr/sklonista/.

Lokalne zajednice trebale bi provjeriti jesu li sve napuštene životinje s njihova područja upisane u Jedinstveni informacijski centar, kao i jesu li upisani svi podaci o svakoj životinji poput podatka o obavljenoj trajnoj sterilizaciji koja je zakonski obavezna za sve napuštene životinje.

Za jedinice lokalne samouprave od iznimne je važnosti da dobiju kvalitetnu uslugu koju plaćaju. Stoga je važno da ugovor koji se sklapa između jedinice lokalne samouprave i skloništa bude detaljan, a da se sklonište dodatno obaveže na sve što je dužno temeljem Zakona o zaštiti životinja i Pravilnika o uvjetima kojima moraju udovoljavati skloništa za životinje. To se prvenstveno odnosi na obavezu oglašavanja životinja putem društvenih mreža i drugih kanala jer samo Jedinstveni informacijski centar i internetska stranica skloništa nisu dovoljni visokom stopom udomljavanja.

Poželjno je da jedinice lokalne samouprave sklapaju ugovore sa skloništima na jediničnu cijenu po psu, kako se to može vidjeti na primjerima skloništa u Čakovcu i Osijeku, a ne na mjesečne iznose jer tako skloništima nije u interesu udomiti pse.

Važno je i da lokalne zajednice imaju na umu da su one te koje plaćaju uslugu skloništa i shodno tome imaju pravo uvida u sve evidencije o psima s njihova područja. Zato je iznimno bitno praćenje sljedivosti: mora se znati vrijeme dojave, gdje je pas uhvaćen, kada je sklonište stiglo po psa, kada je pas stigao u sklonište, kada je liječen, cijepljen i kastriran, gdje je sve oglašavan i, u konačnici, kada i kome je udomljen.

Također, važno je da si lokalne zajednice osiguraju mogućnost kontrole svega navedenoga, ne samo kroz detaljnu evidenciju za svaku životinju već i kroz redoviti obilazak i provjeru stanja u skloništu.





skloništе Udruge Pobjede, Osijek



skloništе Prijatelji, Čakovec



skloništе Udruge Pobjede, Osijek



Što je donio novi Pravilnik o uvjetima kojima moraju udovoljavati skloništa za životinje?

Novi Pravilnik o uvjetima kojima moraju udovoljavati skloništa za životinje (NN 99/2019) pojednostavljuje osnivanje skloništa na način da je dopušteno vanjsko držanje životinja te su pojednostavljeni infrastrukturni zahvati i registracija novih skloništa. Pravilnik ide u smjeru manjih zahtjeva što se tiče same izgradnje skloništa, a naglasak je na dobrobiti životinja u skloništu.

Propisano je privremeno udomljavanje i privremeni smještaj životinja. Privremeni udomitelji mogu čuvati, bez osnivanja skloništa ali poštujući uvjete propisane Pravilnikom, od devet do 20 pasa ili mačaka starijih od šest mjeseci namijenjenih udomljavanju, no životinje moraju biti prijavljene u sklonište i sklonište ih treba veterinarski obraditi. Ovo je dobra mogućnost i za jedinice lokalne samouprave i za skloništa.



sklonište Udruge Pobjede, Osijek



sklonište Udruge Pobjede, Osijek

Skloništa su, prema novom Pravilniku, dužna biti otvorena i za javnost u redovitom radnom vremenu najmanje četiri sata dnevno, od čega dvaput tjedno u popodnevnim satima.

Iskustva skloništa pokazuju da velika skloništa (više od 200 mjesta za životinje) zahtijevaju veći i skuplji hladni pogon i više zaposlenih. Pokazalo se i da su manja skloništa, s manjim brojem životinja ali visokom protočnošću, mnogo funkcionalnija. Stoga smatramo da je učinkovitiji rad više skloništa za manji broj životinja, u kojima će se životinje kratko zadržavati. S dobrom logistikom i marketingom, takva skloništa mogu optimalno funkcionirati u svojoj lokalnoj zajednici i za njezine potrebe.

KOORDINACIJSKE RADNE SKUPINE *ZA ZAŠTITU ŽIVOTINJA*

Koordinacijske radne skupine za zaštitu životinja županijska su tijela koja se sastoje od: predstavnika jedinica lokalne samouprave, županija, skloništa za životinje, veterinarskih organizacija, kao i veterinarske inspekcije, udruga za zaštitu životinja i predstavnika Ministarstva unutarnjih poslova.

Osnivaju se u svrhu koordinacije u primjeni propisa iz područja zaštite životinja u cilju zaštite zdravlja i dobrobiti životinja, kroz povećanje svijesti javnosti i skrbnika o odgovornoj skrbi za životinje.

Osnivanje koordinacijskih radnih skupina odličan je i učinkovit alat u kojemu sudjeluju svi koji mogu pridonijeti zaštiti životinja i smanjenju broja napuštenih životinja. Radi postizanja svrhe i pronalaženja zajedničkog rješenja za problem napuštenih životinja, **važno je da sve jedinice lokalne samouprave s područja županije aktivno sudjeluju u radu koordinacijske radne skupine**, kao i oni koji su najbolje upoznati sa stanjem s napuštenim i izgubljenim životinjama, a to su prvenstveno udruge za zaštitu životinja.



Zadaće koordinacijske radne skupine za zaštitu životinja su:

- praćenje problematike zbrinjavanja napuštenih životinja na području njihove područne (regionalne) samouprave te donošenje mjera za smanjenje broja napuštenih pasa

- poticanje označavanja životinja za koje ne postoji obaveza označavanja

- razvoj smjernica dobre prakse o primjerenom smještaju i skrbi za životinje

- poticanje kontrole razmnožavanja kućnih ljubimaca, osobito pasa i mačaka

- razvoj smjernica dobre prakse vezano za rad skloništa

- poticanje udomljavanja pasa iz skloništa

- edukativno djelovanje o potrebi zaštite životinja i odgovornoj skrbi za životinje (označavanje životinja, cijepljenje protiv bjesnoće, smještaj i skrb za životinje, kontrola razmnožavanja životinja, zabrana napuštanja životinja)

- praćenje rada skloništa vezano za oglašavanje životinja za udomljavanje

- provođenje mjera za osiguranje zdravlja i dobrobiti životinja te vođenje propisanih evidencija

- predlaganje i sudjelovanje u izradi uvjeta za držanje kućnih ljubimaca

- unaprjeđenje zaštite životinja, ovisno o problemima i interesima jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave.

Za rad koordinacijskih radnih skupina bitno je i da aktivno prate napredak provedbe Zakona o zaštiti životinja u svim lokalnim zajednicama te da daju prijedloge za donošenje obaveznog Programa kontrole populacije napuštenih pasa.







sklonište Udruge Pobjede, Osijek

ŠTO JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE TREBAJU UČINITI *KAKO BI SMANJILE BROJ NAPUŠTENIH ŽIVOTINJA I TROŠKOVE NJIHOVA ZBRINJAVANJA?*

Napomena: Poticanje udomljavanja novčanim nagrađivanjem udomitelja nije se pokazalo dobrim dugoročnim rješenjem jer je nemoguće osigurati kvalitetnu i redovitu kontrolu udomitelja kako bi se izbjegli manipulacija i zanemarivanje životinja.



• Donijeti odluku o uvjetima i načinu držanja kućnih ljubimaca, usklađenu sa Zakonom o zaštiti životinja iz 2017. godine.

• Takvom odlukom propisati obaveznu trajnu sterilizaciju pasa i mačaka na svojem području, uz propisane izuzetke.

• Organizirati provedbu kontrole mikročipiranja pasa te ju vršiti redovito i kontinuirano. U tu svrhu pribaviti pristup bazi Lysacan – Upisniku kućnih ljubimaca koje vodi Ministarstvo poljoprivrede i nabaviti dovoljan broj čitača mikročipova.

• Sufinancirati trajnu sterilizaciju pasa i mačaka na skrbi svojih građana.

• Truditi se sklopiti što povoljniji ugovor o zbrinjavanju životinja u sklonište, uz zahtijevanje svih evidencija i redovitih kontrola rada skloništa, te aktivno udomljavati pse sa svojega područja, koji se nalaze u skloništu.

• Zahtijevati od skloništa redovite evidencije o zbrinutim psima te provjeravati jesu li psi i svi podaci o njima upisani u Jedinstveni informacijski centar (mikročip, kastracija).

• Educirati stanovništvo redovitom (godišnjom) podjelom letaka o zakonskim obavezama skrbnika pasa i dobrobitima trajne sterilizacije.

• Ostvariti stalnu suradnju s udrugama za zaštitu životinja i lokalnim medijima oko oglašavanja napuštenih životinja za čiji smještaj u skloništu jedinica lokalne samouprave plaća.

• Provjeriti jesu li svi uzgajivači pasa i mačaka na vašem području registrirani pri Ministarstvu poljoprivrede – neregistrirani uzgoj je nezakonit, kažnjiv i financijski štetan za lokalne zajednice. No čak ni registrirani uzgoji kućnih ljubimaca nisu u potpunosti regulirani i na njih se ne plaća porez, dok istodobno na tisuće napuštenih životinja u Hrvatskoj traži dom. Stoga je poticanje na udomljavanje umjesto kupnje iznimno bitno i nužno.

• Sudjelovati u radu Koordinacijske radne skupine za zaštitu životinja gdje se mogu iznijeti problemi i djelovati na županijskoj razini.

• Pomoći udrugama i pojedincima koji skrbe o napuštenim životinjama da se registriraju kao skloništa; težiti izgradnji vlastita skloništa za napuštene životinje.

• Za jedinice lokalne samouprave iznimno je važna promocija udomljavanja životinja; stoga ju trebaju poticati. Svaki udomljeni pas je trošak manje za jedinicu lokalne samouprave.

• Promicati odgovorno skrbništvo te poticati udomljavanje životinje umjesto njihove kupnje s obzirom na to da time ljudi pomažu ne samo životinjama nego i svojoj lokalnoj zajednici. Svaki kupljeni pas je šansa manje za izlazak psa iz skloništa.

MOŽEMO VAM *POMOĆI!*

Na stranicama **www.prijatelji-zivotinja/zakon2017** i **www.mreza-za-zastitu-zivotinja.com/korisni-dokumenti** možete pronaći:

- savjete za poboljšanje protočnosti skloništa, načine oglašavanja životinja i promicanje udomljavanja
- šprance ugovora između lokalnih zajednica i skloništa
- primjere upozorenja za komunalne redare
- primjere programa edukacije komunalnih redara
- primjer Programa kontrole populacije napuštenih pasa
- primjer odluke o uvjetima i načinu držanja kućnih ljubimaca
- savjete za uštedu financijskih sredstava za zbrinjavanje napuštenih životinja
- pravna mišljenja o propisivanju trajne sterilizacije
- besplatne pripreme letaka, *jumbo* plakata i ostalih materijala
- pozitivne primjere gradova i općina koji su smanjili broj napuštenih životinja slijedeći naše savjete i pridržavajući se Zakona o zaštiti životinja
- prezentacije i napomene Uprave za veterinarstvo i sigurnost hrane Ministarstva poljoprivrede.

Postoji mogućnost dogovora za kratke prezentacije i dolazak na gostovanja na sastanke koordinacijskih radnih skupina i kolegija gradonačelnika i načelnika. Na raspolaganju smo za dolaske na sastanke, kao i za sastanke preko videokonferencijske veze i telefona.

Odgovore na pitanja i materijale šaljemo i e-poštom. Slobodno nam se obratite na: **pz@prijatelji-zivotinja.hr**.





ZAKLJUČAK

Svjesni smo mnogobrojnih obaveza koje imaju jedinice lokalne samouprave, kao i mnogih izazova s kojima se susreću izvršavajući poslove iz djelokruga lokalne samouprave.

Zbrinjavanje napuštenih i izgubljenih životinja komunalna je djelatnost i kao takva u nadležnosti je jedinica lokalne samouprave. Zakonodavac je, donoseći Zakon o zaštiti životinja, svjestan koliki teret stavlja na jedinice lokalne samouprave, u njega stavio izvrstan mehanizam, a to je propisivanje obavezne trajne sterilizacije na svojem području (uz evidentirane izuzetke). Osim toga, gradovi i općine mogu (su)financirati kastraciju pasa i mačaka na skrbi svojih građana. Savjetujemo vam da iskoristite ove alate kako biste riješili uzroke problema – neodgovornost i nastanak neželjenih životinja.

Kontrola mikročipiranja pasa, iako se radi o zahtjevnom poslu, provjereno je učinkovita metoda smanjenja broja napuštenih pasa, i to upravo onih koje morate zbrinuti u skloništu o svojemu trošku. Provodite redovito kontrolu mikročipiranja pasa – višestruko se isplati, što je viđeno na primjerima gradova i općina koji to čine.

Udruga Prijatelji životinja ima pripremljene letke o zakonskim obavezama skrbnika pasa i dobrobitima trajne sterilizacije, koje rado ustupa jedinicama lokalne samouprave te su ih mnogi iskoristili tako što su ih distribuirali uz uplatnice za komunalnu naknadu.

Svjesni smo da nije lako, ali upravo oni gradovi i općine koji su na svojem primjeru dokazali da se može smanjiti broj napuštenih životinja i koji su napravili i više nego što Zakon o zaštiti životinja nalaže dokaz su da se, uz dovoljno truda, mogu postići izvrsni rezultati.



9 789532 871845

skloniste Udruge Pobjede, Osijek